

FREDERICA MONTSENY I MAÑÉ
LÍDER ANARQUISTA

Política i sindicalista que assolí un notable predicament per la fermesa de la seva tasca, la solidesa del seu pensament doctrinari i la seva capacitat de treball. Filla de militants anarquistes coneguts pels pseudònims de *Federico Urales* i *Soledad Gustavo*, la filla tingué una formació intensa en els ideals llibertaris. Montseny (Madrid, 1905 - Tolosa de Llenguadoc, 1994) fou una notable publicista amb llibres, articles, conferències, etc., en l'empresa editorial familiar i en tribunes anarquistes com *Solidaridad Obrera*. A destacar, doncs, una munió de textos ideològics i, importants, les novel·les de caràcter social amb temes com l'emancipació obrera i femenina, comportaments, etc., que arribaven al conjunt social des d'una òptica prou nova. Arran de la República esdevindrà una figura pública que critica tant els trentistes com els aixecats de l'Alt Llobregat del gener del 32. Partidària de la insurrecció que havia d'anar del camp a la ciutat. En esclatar la guerra representa el Comitè Peninsular de la FAI al Comitè Regional de la CNT catalana i després s'integrarà directament al Comitè Nacional (estatal) de la mateixa CNT. Rebutjarà, igual que Santillán i altres, la proposta de García Oliver d'instaurar la dictadura anarquista. Havia estat Marianet Vázquez qui l'havia reclamat per a la direcció de la CNT en el grup que s'anomenaven *Indomables*. Al llarg del conflicte serà una notable oradora, tant per a les tropes com per a la població civil (ràdio i mítings). Ella convenç Durruti que vagi a defensar Madrid. Defensarà la resistència, per encadenar la guerra espanyola amb la que preveu europea, i malgrat veure com es perd, i saber-ho, preconitza una defensa radical.

El novembre del 1936 fou nomenada ministra de Sanitat i esdevé la primera dona de l'Estat a ser-ho. Les seves mesures foren d'un abast nou i volien afectar la normalització de l'avortament, la integració de les prostitutes a la vida social normal, la igualació de sous, etc. Deixà el ministeri amb la caiguda dels ministres anarquistes després dels Fets de Maig del 37 i a partir d'aquest moment intentà la fusió de les sindicals CNT i UGT; ella mateixa presidí el primer Comitè d'Enllaç d'ambdues sindicals. Defensà la posició dels homes del POUM

quan se'ls perseguia i acusava de tot. A l'exili mantingué una continuació de la seva tasca intel·lectual i publicitària defensant els valors de tota una vida. El desaparegut ministre de Sanitat Ernest Lluch féu penjar el seu retrat al costat de tots els altres dels ministres masculins, fins aleshores no s'havia fet atès que pertanyia al bàndol roig, estigmatitzat pel franquisme i silenciats pels governs conservadors de la democràcia. D'una molt extensa obra voldríem citar *Cent dies de la vida d'una dona (1939-40)* (1977) i els llibres d'entrevistes d'Agustí Pons i Carmen Alcalde.

A *La Vanguardia* i en format principal, en filet requadrat, al centre de pàgina, un redactor anònim entrevista la ministra, i ho fa des del respecte a la seva personalitat; és la primera entrevista d'una de les dones més prolífiques en articles i conferències i que té una presència molt més dinàmica i intel·lectual més aprofundida que moltes altres dones que, per joventut o altres raons, no arriben al seu nivell de presència. Tot i tenir només trenta anys quan els militars espanyols provocaren la guerra, la seva formació i maduresa són notables. L'entrevista³⁵ apareix al matí a *La Vanguardia* i després a dos diaris diversos, un de cenetista i un de republicà catalanista, o sigui, respectivament, a *L'Instant* a la tarda i a *Última Hora*. Reproduïm la traducció que en fa aquest darrer diari vespertí, titulada: «Frederica Montseny, ministra de Sanitat».

Hi ha poques dones a Europa que hagin assolit un càrrec tan enlairat en la política i de tanta responsabilitat com en les presents circumstàncies. Frederica Montseny, ministre de Sanitat, és una personalitat interessantíssima, tant pel seu tremp revolucionari com per la seva representació política i sindical.

Ens interessa escrutar el seu pensament amb referència a alguns dels aspectes de la guerra i de la revolució que subverteix la vella estructura anquilosada en els motlles semifeudals heretats de la monarquia. Espanya vibra amb anhels de superació i cerca la veritable estabilitat econòmica i política a través de la guerra contra el feixisme. La camarada Montseny, venent el seu petit enuig en veure's entrevistada, es presta amable a contestar les nostres preguntes.

LA VANGUARDIA: Quins factors us decidiren a acceptar el càrrec de ministre?

FREDERICA MONTSENY: En principi vaig oposar-m'hi; em semblava impossible traïr els ideals de tota la meua vida, puix que sempre havia lluitat contra l'Estat. Però com a confederada la disciplina va obligar-me a acceptar-lo, com un mobilitzat més en la lluita antifeixista. El moment és excepcional i aquesta convicció decideix l'actitud dels anarquistes a formar part del govern i constituir el bloc d'unió per tal de lluitar contra el feixisme i guanyar la guerra per damunt de tot. Hem cregut imprescindible ingressar en el govern per tal d'inspirar a les masses la seguretat de veure's totalment representades i per tal d'acabar amb els recels que poguessin existir entre els militants de la CNT i de la UGT. Amb la nostra col·laboració s'haurà demostrat que som elements responsables i amb la suficient capacitat per a adaptar-nos a la realitat del moment actual d'Espanya, per tal de contribuir a l'establiment d'un règim de veritable democràcia obrera. Aquest règim ens sembla de gran importància davant d'una Europa de tendències dictatorials.

LV: És cert que els anarquistes han rectificat la seva filosofia?

F. M.: Res d'això; la nostra filosofia és la resultant d'un examen històric i no la modificarem mai. No hem fet res més que adaptar-nos a les necessitats del moment i així establir les bases de convivència, puix que allò que interessa és guanyar la guerra.

LV: Creieu en el nostre triomf en el cas que esclatés un conflicte internacional?

F. M.: Crec que guanyarem, però amb més seguretat encara si es produeix una conflagració internacional.

LV: Un conflicte internacional us sembla inevitable?

F. M.: És possible que la intel·ligència d'Anglaterra arribi a evitar-lo.

LV: Llavors, confieu en Anglaterra?

F. M.: Al meu entendre, aquest poble de gran intel·ligència s'adonarà que no és convenient als seus interessos l'establiment d'un Estat feixista a la frontera sud de França i una base naval italoalemanya a la Mediterrània. La sort del món, en conjurar la guerra, depèn d'Anglaterra i és convenient que aquesta nació abandoni la seva temença davant d'una Espanya lliure. És convenient també que Anglaterra s'informi desapassionadament del que

són els anarquistes espanyols, tota vegada que sembla que sobre aquest particular existeixen conceptes completament infundats. És precís que a l'estranger s'adonin que els anarquistes actuen discretament i amb gran sentit de responsabilitat. A més, han d'adonar-se també de les dificultats que han hagut de vèncer. Espanya, en el moment de l'agressió del complot feixista, no tenia exèrcit, i no solament vàrem haver de crear-lo, sinó encara inculcar als seus homes l'esperit de la disciplina militar, que, com és natural, tant avorria el poble, precisament per ésser atacat de sempre pel militarisme.

LV: Quin és el paper de la dona espanyola en aquesta contesa?

F. M.: El de lluitar.

LV: La dona obrera reemplaça ja a la rereguarda l'home que va al front?

F. M.: S'estan organitzant les tasques de la dona. No hem d'oblidar els costums ancestrals que regnaven a Espanya. Les influències seculares de l'Església, amb els seus prejudicis. A Catalunya treballen ja moltes dones en les indústries de guerra.

LV: Quins projectes teniu referents al Ministeri que se us ha confiat?

F. M.: No podeu ignorar que la Sanitat i l'Assistència Social estaven basades en l'Espanya d'ahir, en la beneficència o en la caritat. Naturalment, cal acabar tot això i basar-ho en uns principis moderns de la convivència social; però no hi ha cap dubte que això vindrà després. El moment present exigeix orientar el treball de tots els ministeris envers un sentit únic: el de guanyar la guerra.

LV: Us sembla important l'ajut que donen els estrangers tècnics i antifeixistes de tota mena a aquesta obra de guerra i construcció?

F. M.: No cal dir que és molt preuat i que ho agraïm. Essent la lluita antifeixista un objectiu comú a tot el món, em sembla altrament molt natural.

LV: Les paraules de la camarada Frederica Montseny són l'expressió d'un pensament clar i d'un cor sincer, que són davant del món la prova evident que la dona espanyola està a l'alçària de l'home, del seu company, en aquesta hora difícil i cruenta de la Guerra Civil.